

## SECTION 7. CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY. CRIMINAL AND PENAL LAW

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-598-3-24>

### THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON CRIMINAL LAW DOCTRINE

### ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ДОКТРИНУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

**Dragonenko A. O.**

*Candidate of Law, Associate Professor,  
Associate Professor at the Department  
of Criminal Law and Criminology  
Donetsk State University  
of Internal Affairs  
Kropivnitsky, Ukraine*

**Драгоненко А. О.**

*кандидат юридичних наук, доцент,  
доцент кафедри кримінального права  
та кримінології  
Донецький державний університет  
внутрішніх справ  
м. Кропивницький, Україна*

У XXI столітті цифрові технології стали визначальним чинником суспільного розвитку. Однією з ключових інновацій виступає штучний інтелект (ШІ), який уже вийшов за межі технічних застосувань і активно використовується у правовій сфері. Це зумовлює необхідність осмислення його впливу на кримінальне право. Актуальність теми підсилюється глобальними тенденціями цифровізації та прийняттям перших міжнародних актів щодо регулювання ШІ (AI Act у ЄС, Рамкова конвенція Ради Європи 2024 р., Виконавчий наказ Президента США 2023 р.) [1, 2].

Наукові дослідження останніх років (2020-2025) демонструють зростання інтересу до проблематики ШІ та права. Зарубіжні автори зосереджуються на питаннях прогнозої поліції, алгоритмів оцінки ризику рецидиву, цифрової криміналістики. Українські вчені розробляють концепцію «цифрової кримінології» та аналізують правові обмеження впровадження ШІ.

Зокрема, Підгородинський В.М. наголошує, що «Приписування набору інформаційних технологій унікальних якостей людини в контексті їх кримінально-правового виміру є проявом дегуманізації права загалом та кримінального права зокрема» [3, с. 75]. Ця теза дозволяє відкрити глибший критичний погляд на автоматизовані системи – як на потенційну загрозу базовим гуманістичним принципам права

Закалюк А.П. підкреслює важливість інтеграції цифрових інструментів у кримінологічні дослідження з дотриманням правових гарантій [4, с. 47].

Застосування штучного інтелекту у кримінально-правових дослідженнях поступово формує новий науковий напрям – цифрову кримінологію, яка базується на аналізі великих даних (Big Data), моделюванні злочинності та прогнозуванні кримінально-правових наслідків.

За допомогою ШІ можна опрацьовувати статистичні масиви щодо динаміки злочинності, географічних та соціальних факторів, що впливають на її поширення. Наприклад, алгоритми place-based policing прогнозують ймовірність скоєння злочину у конкретному районі, а person-based models допомагають оцінити ризик рецидиву конкретної особи. У США такі моделі тестувалися на рівні міст (Чикаго, Лос-Анджелес), де застосовувалися алгоритми прогнозування «гарячих точок» злочинності [5].

В ЄС проводяться дослідження інтеграції алгоритмів прогнозування у системи кримінальної статистики, проте із суворими вимогами до прав людини.

Використання технологій обробки природної мови (NLP) дозволяє аналізувати великі масиви судових рішень для виявлення: закономірностей у кваліфікації злочинів; рівня суворості покарань залежно від обставин; регіональних відмінностей у судовій практиці.

У Франції та Естонії експериментально використовували системи для узагальнення судових рішень у справах про шахрайство та корупцію. Це допомагає не лише дослідникам, а й практикам – суддям та прокурорам – при формуванні більш обґрунтованої аргументації.

Штучний інтелект широко використовується для створення віртуальних моделей злочинної поведінки, що дозволяє досліджувати причини вчинення злочину у контрольованому середовищі, перевіряти ефективність різних профілактичних заходів, моделювати вплив соціально-економічних змін на рівень злочинності.

Штучний інтелект відкриває нові можливості для моделювання злочинності, аналізу кримінальної статистики, оцінювання ймовірності рецидиву. Використання алгоритмів дозволяє виявляти приховані закономірності, що недоступні традиційним методам. Водночас виникає ризик помилок через неповні або упереджені дані. Штучний інтелект впливає на всі рівні науки кримінального права – від методології досліджень до доктринальних положень. Він створює як нові можливості, так і серйозні виклики. Необхідно виробити збалансований підхід до регулювання ШІ, що ґрунтуватиметься на принципах верховенства права та захисту прав людини. Подальші

дослідження повинні зосередитися на адаптації законодавства та формуванні міждисциплінарних стандартів.

### **Література:**

1. Regulation (EU) 2024/1689 (AI Act). *Official Journal of the European Union*.
2. Council of Europe. Framework Convention on AI and human rights, democracy and the rule of law. Strasbourg, 2024.
3. Підгородинський В. М. Штучний інтелект та кримінальне право: сучасні грані досліджень. *Кримінально-виконавча система: Вчора. Сьогодні. Завтра*. 2024. № 2(16). С. 72–80.
4. Закалюк А. П. Цифровізація кримінологічних досліджень. *Юридичний вісник України*. 2022. № 2. С. 45–52.
5. National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. Law Enforcement Use of Predictive Policing Approaches: Proceedings of a Workshop. Washington: The National Academies Press, 2024. 98 p. DOI: 10.17226/28037